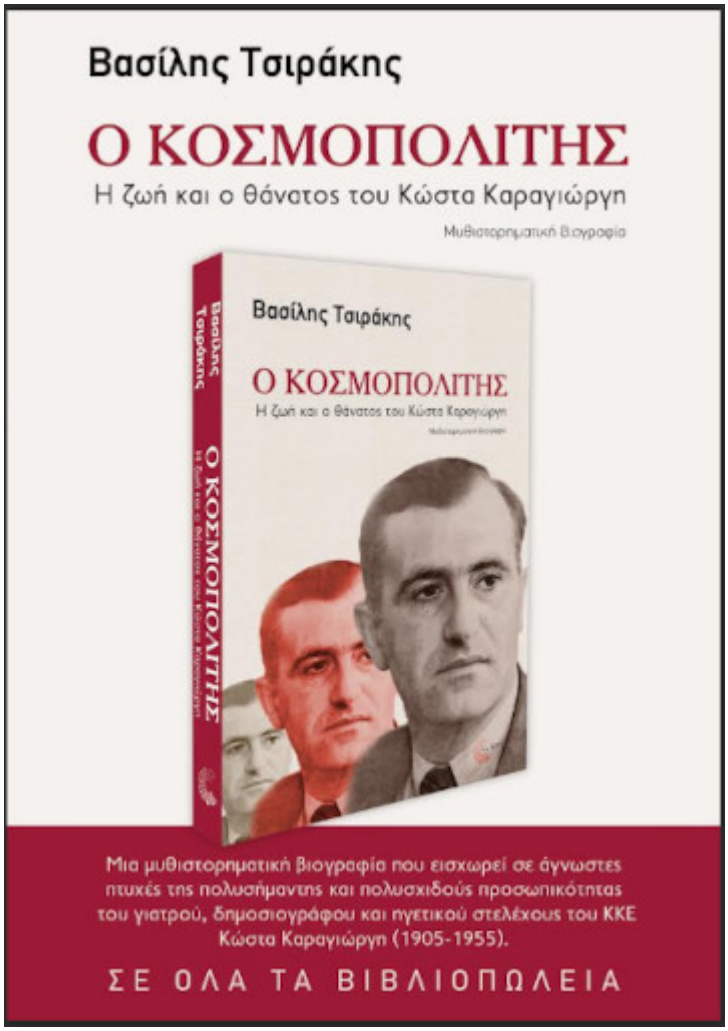

του Κώστα Γιαννακόπουλου

Η Καστανιά της Καρδίτσας είναι ένα χωριό χτισμένο στις πλαγιές του Ίταμου, σε μια περιοχή κατάφυτη από έλατα και καστανιές. Έχει θέα όλο σχεδόν το Θεσσαλικό κάμπο μέχρι τον Όλυμπο και αποτελεί μια από τις πύλες της τραχιάς και δύσβατης περιοχής των Αγράφων. Δίπλα της, η λίμνη Πλαστήρα, ένα από τα στολίδια της Θεσσαλίας, καθρεφτίζει στα νερά της τις βουνοκορφές της Πίνδου.

Στο χωριό αυτό κατά τη διάρκεια της Κατοχής και της Αντίστασης βρισκόταν και η έδρα του **Κώστα Γυφτοδήμου – Καραγιώργη,** του επικεφαλής της οργάνωσης Θεσσαλίας του

ΚΚΕ το 1943-44.

Ο Βασίλης Τσιράκης κατάγεται από αυτό το χωριό. Δεν είναι δύσκολο να υποθέσει κανείς πως η καταγωγή του συνέβαλε στο ενδιαφέρον του για τη ζωή και τη δράση του Καραγιώργη. Στην Καστανιά υπήρχαν μέχρι πρόσφατα άνθρωποι που τον γνώρισαν και υπάρχουν άνθρωποι που έχουν ακούσει πολλές ιστορίες γι' αυτόν. Κάπως έτσι προέκυψε το βιβλίο του Βασίλη **«Ο Κοσμοπολίτης»,** η μυθιστορηματική βιογραφία του Καραγιώργη.

Μπορεί η έρευνα να ξεκίνησε από την Καστανιά, ωστόσο συνέχισε με βιβλιογραφία, συνεντεύξεις και επαφή με το γιο του Καραγιώργη, τον Αλέξη Καραγιώργη – Γυφτοδήμο. Το αποτέλεσμα αυτής της έρευνας είναι ένα βιβλίο που ανασυνθέτει όλη τη ζωή του Καραγιώργη, από τη γέννησή του το 1905 μέχρι το θάνατό του το 1955. Μια μυθιστορηματική βιογραφία που ξεκινά από τη Χαλκίδα, συνεχίζει στην Αθήνα, στον Πειθαρχικό Ουλαμό Καλπακίου, στη Βιέννη, στο Βερολίνο, στο Παρίσι, στη Μόσχα, στη συνέχεια περνά στους τόπους εξορίας Αίγινα, Σίφνο, Κίμωλο, στα χρόνια της Αντίστασης φτάνει στη Θεσσαλία, μετά στη Νέα Υόρκη, στα βουνά του ΔΣΕ, για να ολοκληρώσει τη διαδρομή στο Βουκουρέστι και στις φυλακές της ρουμανικής κωμόπολης Πιτέστι.

Είναι γνωστή η ικανότητα του Βασίλη Τσιράκη να περιγράφει τις πόλεις απ' όπου περνούν οι ήρωες των βιβλίων του. Μας έχει δώσει υπέροχες εικόνες από τη Θεσσαλονίκη των αρχών του αιώνα, το Βερολίνο του μεσοπολέμου, τη Βαρκελώνη του ισπανικού εμφυλίου, το Παρίσι του 1968, τη Μόσχα και τόσες ακόμα πολιτείες. Συνεπώς δεν αποτελεί έκπληξη ότι και στο νέο του βιβλίο οι πόλεις και οι τόποι αποκτούν ιδιαίτερη αφηγηματική υπόσταση.

Η μεγάλη δυσκολία του εγχειρήματος -κι εδώ βρίσκεται η έκπληξη- έγκειται στο γεγονός ότι ο συγγραφέας δεν είχε πρόσβαση στο αρχείο του Καραγιώργη. Γι' αυτό χρειάστηκε να αναπλάσει τα γεγονότα, τους διαλόγους, τις πολιτικές αντιπαραθέσεις και τις σκέψεις του Καραγιώργη, με τρόπο που να ανταποκρίνονται στις συνθήκες κάθε εποχής. Να ανιχνεύσει τις συγκρούσεις στην ηγεσία του ΚΚΕ για τη συμφωνία του Λιβάνου και της Καζέρτας, τις διαφωνίες για τη συμφωνία της Βάρκιζας, τις διαγραφές του Βαφειάδη και του Παρτσαλίδη και τις συγκρούσεις που τις συνόδευσαν. Να αναδείξει τα προβλήματα της εσωκομματικής δημοκρατίας στην ηγεσία του ΚΚΕ και τις εύκολες καταδίκες για «χαφιεδισμό» όσων κατά καιρούς διαφώνησαν. Πάνω απ' όλα όμως να σκιαγραφήσει το χαρακτήρα του Κώστα Καραγιώργη, την πολύπλευρη προσωπικότητά του, τη συνεχή εσωτερική διαπάλη ανάμεσα στο διανοούμενο γιατρό και στο κομματικό στέλεχος. Και όλα αυτά δίχως να αγιοποιεί ή να χαρίζεται σε κανένα ιστορικό πρόσωπο, ούτε καν στον ίδιο τον Καραγιώργη.

Το ίδιο το κείμενο άλλοτε λειτουργεί ως «αυτοβιογραφία», άλλοτε ως βιογραφία ενός εξωτερικού παρατηρητή, άλλοτε καταγράφει «ντοκουμέντα», δίχως να πέφτει στην παγίδα της προσωπικής γνώμης και της πολιτικής δικαίωσης. Το αποκορύφωμα αυτής της τεχνικής είναι οι ευρηματικές εκθέσεις του Ρουμάνου που είχε τοποθετηθεί «συγκρατούμενος» του Καραγιώργη. Μέσα από τις εκθέσεις αυτές ο συγγραφέας μπαίνει βαθιά στον ψυχισμό του Καραγιώργη, τον ιχνηλατεί εκ των έσω, αποκαλύπτοντας τις αντιφάσεις και τα ρήγματα της προσωπικότητάς του.

Γνωρίζω τη συγγραφική δεινότητα του Βασίλη -τον παρακολουθώ σε όλα του τα βιβλία- παρ' όλα αυτά με εντυπωσίασε ο τρόπος με τον οποίο αναδόμησε μια ιστορική προσωπικότητα με χειρουργική ακρίβεια, στηριγμένος κυρίως στη γνώση και τις ικανότητές του και όχι σε αρχειακό υλικό. Ο Βασίλης Τσιράκης δεν εγκαταλείπει το ιστορικό πλαίσιο για χάρη της μυθοπλασίας.

Ανασυνθέτει, αναδημιουργεί, ανασυστήνει με μοναδικά όπλα τη βιβλιογραφία, την ιστορική γνώση και την πολιτική οξυδέρκεια.

Η ιστορική αφήγηση δεν είναι ποτέ πλήρως αντικειμενική. Υποκύπτει πάντα στην υποκειμενικότητα του ερευνητή και των πηγών του. Αυτό συμβαίνει πιο έντονα, όταν η ιστορία αναμειγνύεται με τη λογοτεχνία. Ο συγγραφέας δεν είχε να αντιμετωπίσει μόνο τη δυσκολία της έλλειψης πηγών, αλλά και τη δική του υποκειμενικότητα. Το βιβλίο του λοιπόν δεν είναι απλώς μυθοπλασία, ούτε αμιγώς ιστορικό δοκίμιο.

Είναι ένα σημείο τομής της ιστορικής έρευνας με τη λογοτεχνική αναπαράσταση. Είναι ανάπλαση -με ελάχιστα υλικά- της ζωής και της δράσης ενός ανθρώπου, που έπαιξε καταλυτικό ρόλο την κρίσιμη δεκαετία του 1940. Είναι μια σοβαρή προσπάθεια να αναμετρηθεί με μια εμβληματική μορφή της εποχής.

Ίσως γι' αυτό αξίζει να αναγνωριστεί η τόλμη του Βασίλη Τσιράκη: να καταπιαστεί με μια τόσο σύνθετη και αμφιλεγόμενη προσωπικότητα.

Εξάλλου στο «Πορτραίτο του Ντόριαν Γκρέυ», ο πνευματώδης λόρδος Χένρυ Γουότον απευθύνεται κάποια στιγμή στον Ντόριαν λέγοντας: «Μόνο τα ιερά πράγματα αξίζει να αγγίζει κανείς Ντόριαν».

***Ο Κώστας Γιαννακόπουλος είναι μουσικός παραγωγός**